

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XVIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**PROCEEDINGS
of the XVIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**2023
Астана**

УДК 001+37
ББК 72+74
G99

**«GYLYM JÁNE BILIM – 2023» студенттер мен жас ғалымдардың
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XVIII
Международная научная конференция студентов и молодых
ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2023» = The XVIII International
Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE
BILIM – 2023». – Астана: – 6865 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-337-871-8

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001+37
ББК 72+74

ISBN 978-601-337-871-8

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023**

қысқартады және оның әртүрлілігінің артуына әкеледі. Жабдық пен байланыс қызметтері нарықтарында мамандандырылған фирмалардың капиталы және онымен байланысты салалар (әсіресе электронды және электрлік өнеркәсіптер) біріктірілуде; бұл процеске әртүрлі профильдегі компаниялардың қатысуы артып келеді. Байланыс саласының кешенді қызметінің интернационалдануының өсуі жаһандық сипат алууда.

Осылайша, Экономикалық өсудің басталуы мен әлеуметтік нарықтық экономиканың дамуының бүгінгі жағдайында коммерциялық құрылымдарды, халықтың әртүрлі топтарын, өскелең ұрпақты ақпараттық қоғамға кеңінен тартуға бағытталған ақпараттандыру процестеріне мемлекеттің ықпалын күшейту қажет. Тек осы жағдайда ғана оның саяси-әлеуметтік маңызы айқын болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Гринберг А.С., Корол И.А. Ақпаратты басқару: оқулық – М.ЮНИТИ-ДАНА, 2013 ж.
2. Илларионов С.И. Ақпараттың күші. – М.: ПрофЭко, 2013 ж.
3. Ақпараттық технологиялар: Жаңа экономикаға бағдар/Ғылыми ред. И.Пичугин. – М.Альпина Баспа: Коммерсант, 2012.
4. Костров А.В. Ақпаратты басқару негіздері: оқу құралы. - 2011 ж.
5. Николаева Т.П. Ақпараттық экономика негіздері: оқу құралы.-Санкт-Петербург: LKS SAR LLC, 2011 ж.
6. Стрелец И.А. Жаңа экономика және ақпараттық технологиялар. –2013 ж
7. <https://virtual-sim.ru/novosti/3-problemy-telekommunikatsionnoj-otrasli-v-2019-godu>

УДК 33:339.1(574)

МОБИЛЬДІ КОММЕРЦИЯ ЖӘНЕ ТӨЛЕМ ЖАСАЙТЫН МОБИЛЬДІ ҚОСЫМШАЛАР

Кашкеев Талгат

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Астана қаласы, Қазақстан

talgatkashkeev@gmail.com

Ғылыми жетекшісі – Азатбек Т. А.

Қазіргі тұтынушылар интернет-дүкенде қол жетімді төлем әдістерінің үлкен таңдауына үйренеді. E-commerce бизнесінің иесі бәсекелестерден артықшылық алу және аудиторияға таңдау жасау үшін қолма-қол ақшаны, электрондық ақшаны және басқа төлемдерді қабылдауды қамтамасыз етуі керек. Бұл мәселені шешу үшін төлем агрегаторлары – клиенттерге интернет-дүкенге Тауарлар үшін төлемді аударуға мүмкіндік беретін арнайы қызметтер тартылады. Төлем агрегаторларын таңдау кезінде не нәрсеге назар аудару керектігін айтамыз және қазақстандық кәсіпкерлер үшін ең үздік сервистерді қарастырамыз.

Интернет-эквайринг-бұл негізінен банктік қызмет: қаржы ұйымымен келісімшарт жасасу және шот ашу, интеграция әдісін таңдау және басқа техникалық мәселелерді шешу жеткілікті. Мәре сызығында қызмет қосылады, ал клиенттер тапсырыстарды картамен тікелей интернет-дүкеннің сайтында төлеуге мүмкіндік алады. Бұл әдістің негізгі артықшылықтарын атап өткен жөн:

1)банктер қамтамасыз ететін сенімділіктің жоғары деңгейі;

- 2) төлемдермен қауіпсіз, жылдам жұмыс істеу үшін жылдам техникалық қолдау мен мүмкіндіктердің болуы;
- 3) клиенттердің жеке деректерін қорғау: ұрлық қауіпі нөлге дейін азаяды;
- 4) кәсіпкердің шотына қаражат аудару мерзімі орта есеппен 24 сағатты құрайды, бірақ бәрі серіктестің жағдайына байланысты.

Мобильді қосымшалар

1) Robokassa.kz

Төлем агрегаторы Robokassa.KZ -өз сегментіндегі ең танымал бірі, төлемдерді тек сайтта ғана емес, сонымен қатар Instagram әлеуметтік желісіндегі мессенджерлерде де қабылдауға мүмкіндік береді. Қазақстан нарығында 4 жылдан астам уақыт болды, сервиске 6500-ден астам бизнес өкілдері қосылды. Қаражатты қабылдау қазақстандық және еуропалық клиенттерден, ТМД елдерінен сатып алушылардан төлемдер үшін қолжетімді. Келесі әдістерге қолдау көрсетіледі:

- 1) Apple Pay, Google Pay, Samsung Pay;
- 2) төлем карталары;
- 3) ұялы телефон балансынан аудару.

Тарифке онлайн төлемдерді автоматты түрде фискалдау кіреді, барлық CRM және CMS үйлесімділігі үшін 43 модуль қарастырылған: қосылу процесі 1 күнге дейін созылады, параметрлер – 15 минут. Қызметтің басқа артықшылықтарына мыналар жатады:

- 1) мессенджерлер арқылы үстеме төлемдерді қабылдау;
- 2) жазылым өнімдері үшін тұрақты төлемдер;
- 3) шот-фактуралар, әлеуметтік желілер үшін төлем сілтемелерін қалыптастыру;
- 4) 24/7 режиміндегі техникалық қолдау.

Интернет-дүкендерге, әлеуметтік медиа сатушыларға, микробизнеске және басқа кәсіпкерлерге арналған шешімдер бар. Қызмет қаржылық есеп айырысу процесін жеңілдетеді және сатып алушылар үшін фискалдық чектерді қалыптастырады, көптеген оң пікірлерге ие және ыңғайлы интерфейске ие.

2) Freedom Pay

Freedom Pay сервисі-төлемдерді қабылдауға және e-commerce-бизнес саласындағы мәселелерді шешуге арналған құралдарды ұсынатын халықаралық компания. Freedom Pay қолдайды:

- 1) банк карталары;
- 2) смартфонды тарту арқылы байланыссыз төлем;
- 3) терминалдар мен РКО, мобильді коммерция.

Apple Pay және тұрақты төлемдер бар, қарапайым қосылым аз уақытты алады (20 CMS, SDK және API-ге қолдау көрсетіледі). Агрегатордың артықшылықтарын атап өтейік:

- 1) тәулік бойы техникалық қолдау;
- 2) заңнама талаптарына сәйкес онлайн-фискализация;
- 3) QR-төлем, мессенджерлерге шот-фактура;
- 4) мобильді қосымшаның болуы;
- 5) ыңғайлы және түсінікті жеке кабинет.

Қосылған кезде кәсіпкер аудитория мен интернет-дүкеннің ерекшеліктеріне сәйкес келетін төлем нысанын таңдай алады. Ынтымақтастықтың ашық шарттары енгізілді, компания үлкен беделге ие және форс-мажорларға ескертеді.

3) Woopkassa.kz

Жүйе Woopkassa.kz банктік карталардан, мобильді шоттардан және электрондық әмияндардан төлемдерді қолдайды, Apple Pay және Google Pay үшін байланыссыз шешімдер бар. Мобильді қосымшалар мен сайттар үшін онлайн-төлем, сондай-ақ:

клиенттерге төлемді орындау үшін сілтемелер (Telegram, WhatsApp, басқалар) ;

тұтынушыларға ақша алу, мысалы, ақшаны қайтару немесе бонустар, ұялы телефонның, картаның немесе WOOPPAY әмиянының балансына.

Қосылу тарифтері мен жасырын төлемдер жоқ, қайтару төлемдері жоқ. Ақшалай қаражат (1 теңгеден бастап) кәсіпкерлердің есеп шотына кідіріссіз (келесі банктік күнге) жіберіледі, қызметтер үшін пайыз төлем түріне және айналымға байланысты: 500 мың теңгеге дейін – 3,9%, 500 мыңнан миллионға дейін – 3,7%, 1-10 миллион – 3,5%, 10-50 миллион – 3,3%. InSales, "Bitrix24", Satu және басқа платформалар негізінде интернет-дүкендердің сайттары үшін төлем модульдері қарастырылған. Қосылу – жылдам: сізге құжаттарды ұсыну, келісімшарт жасау, техникалық интеграцияны орындау және төлемдерді қабылдауды бастау керек – процесс бірнеше күнді алады.

4) SmartPOS

Smart POS қызметі e-commerce және жердегі сату нүктелеріне бағытталған төлемдерді қабылдау құралдарын ұсынады. Барлық төлемдер үшін Комиссия 3,9% құрайды, қажет болған жағдайда оны клиентке жүктеуге болады. API интеграциясы және брондау төлемі бар (қаражат клиенттің шотында бұғатталған), сонымен қатар:

Тапсырыс сипаттамасымен біріктірілген төлем сілтемелерін жіберу;
клиенттің CRM деректері, төлем тарихы және статистикасы сақталатын жеке кабинет.
Автоматтандыру хаттамалары іске асырылды, қайтару мүмкіндіктері қарастырылған;
жеткізу кезінде қолма-қол ақшасыз төлем, сілтемелер мен QR кодтары арқылы;
қаражатты алғаннан кейінгі келесі жұмыс күні интернет-дүкен шотына аудару (барлық қазақстандық банктер қолдау көрсетеді);

банктік карталарды, электрондық ақшаны, мобильді шоттардан аударымдарды қабылдау.
Қосылу-1 күнге дейінгі мерзімде, электрондық цифрлық қолтаңбаның көмегімен онлайн орындалады. Барлық сатылымдарды онлайн фискализациялау, содан кейін FDD-ге деректерді беру Қол жетімді. 12000-нан астам компания қазірдің өзінде Smart POS әлеуетін пайдаланады, бұл қауіпсіздіктің жоғары деңгейіне, ыңғайлылыққа және қосымша қызметтердің болуына байланысты.

5) Onevision

One vision қызметі өзін интернет-эквайринг құралы ретінде көрсетеді, бірақ төлемдердің келесі түрлерін қабылдай отырып, кеңірек функционалдылыққа ие:

- 1)банк карталары;
- 2)QR-қолмен төлеу және шот-фактура;
- 3)Apple Pay, Google Play және Samsung Pay;
- 4)ұялы байланыс операторларының шоттары.

Карталарға төлемдерді қолдайды, Жеке кабинеттен төлемдерді жоюға мүмкіндік береді, интернет-дүкендер мен мобильді қосымшаларға, сондай-ақ әлеуметтік желілер мен мессенджерлерге арналған. Техникалық қолдау 24/7 режимінде жұмыс істейді, жылдам интеграцияға кепілдік беріледі, жеке технологиялық шешімдерді іске асыруға болады.

6)JetPay

JetPay сервисі интернет-эквайрингке арналған кешенді шешімдерді ұсынады, сонымен бірге төлемдермен жұмыс істеудің басқа тәсілдерін қолдайды:

- клиенттерге банк карталарына ақшалай қаражат төлеу;
- картадан картаға жылдам аударымдар;
- электрондық әмиян (аударымдар, телефон нөмірі бойынша төлемдер);
- QR-төлем виджеті;

әмияндар, терминалдар, ұялы байланыс операторының балансы арқылы қаражат қабылдау.
Интеграциялау үшін ыңғайлы құралдар енгізілді, PCI DSS сертификаты дербес және төлем деректерінің сақталуына жауап береді. Ұлттық Банктен лицензиясы бар, кәсіпкерлердің

қызметіне – 20-дан астам төлем әдісі бар. Төлемдер мен техникалық қолдаудың қолжетімділігі тәулік бойы, тіркеуден Сервис сайтында өтуге болады, балама – Алматыдағы кеңсеге бару.

Қорытынды.

Қазақстанның e-commerce нарығында интернет-дүкен үшін төлем агрегаторларының кең таңдауы ұсынылған, таңдау кезінде нарықтағы шарттарға, жұмыс мерзіміне, пайыздық мөлшерлемелерге назар аудару маңызды. Келісімдер жасалғаннан кейін кейбір қызметтер тест тапсырысын орындауға мүмкіндік береді (есептен шығарусыз) – бұл қызметтен бас тартудың қажеті жоқ: техникалық қолдаудың мүмкіндіктері мен жылдамдығын тексеру агрегаторды жұмыс барысында бағалауға көмектеседі. Пайдаланушылардың жеке деректерін қорғауды, қауіпсіздікті және кем дегенде 3-4 төлем әдістерінің болуын қамтамасыз ету маңызды-конверсия және тасталған себеттердің көлемі оларға тікелей байланысты.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. <https://kz.nesrakonk.ru/mobile-commerce/>
2. <https://kk.unitinal.com/электрондық-коммерция-туралы/>

УДК 774.2

ФОТОСУРЕТ ТЕХНОЛОГИЯСЫН КОММЕРЦИЯЛАНДЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Курмантаева Алтынгүл, Э-31

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан

Kurmantayeva99@bk.ru

Ғылыми жетекшісі – Азатбек Т. А.

Фото кескін жасау технологиясының пайда болуы біздің әлемді мәңгілікке өзгертті. Жылдам дамып келе жатқан фотосурет әр адамға қол жетімді жаппай құбылысқа айнала алды. Бүгінгі таңда фотосурет бізді барлық жерде қоршап тұр – көшелердегі, журналдардағы, БАҚ-тағы жарнамалар және әртүрлі медиа, ғылым, медицина, сән, өнер. Фотосурет өз қолданысын таба алмайтын адам қызметінің мұндай саласы жоқ. Мен фотосуреттің қалай табыс табудың құралы болғанын және оны коммерцияландырудың маңыздылығын білгім келді.

Бұрын фотосурет өнер түрі ретінде қарастырылып, негізінен маңызды сәттерді түсіру үшін қолданылған. Фотосуреттерді әзірлеу процедурасы мен жабдықтары техникалық жағынан өте күрделі және ауыр болды.

Кейінірек камералар пайдалану оңай және портативті әдісіне көшті. Бұл амбротиптің дамуына және камераларды қарапайым адамға қолжетімді ететін Eastman Kodak компаниясының басталуына, сонымен қатар, фотосуреттің сәнмен күрделі байланысына әкелді. 1911 жылы Эдвард Стайхен сән фотосуретінде өзінің алғашқы байыпты әрекетін жасады, көп ұзамай 1909 жылы Conde Nast шағын компаниясы Vogue журналын сатып алды. Vogue бұрын кішігірім зайырлы журнал болды, ол кейін жоғары деңгейлі сән журналына айналды. Vogue тез арада халықаралық ұмтылыстары бар сән орталығына айналды. Бұл жарнамалық өнімдерді суретке түсірудің басталуы болды. 1920 жылы жарнамалардың 15%-ы фотосуреттерді пайдаланса, 1930 жылы бұл пайыз 80%-ға дейін өсті. Қолданылған фотосуреттер ақ-қара болды, 1950 жылдан бастап түрлі-түсті фотосуреттерге ауысты.

Бұл күндері өнімді суретке түсіру жиі кездеседі, өйткені көптеген әдістер кез-келген өнімнің жоғары сапалы бейнесін алуды жеңілдетеді, ол сонымен қатар оның сипаттамаларын